

Pagkatapos at iba pang tula

ELIZABETH MAPULA

Pagkatapos

Bitbit ang kandilang upod
at larawan mong nakakuwadro,
dinatnan ko ang ating bahay
na puno ng nakapaninibagong
agiw at alikabok—
mula sa kandado ng bakod,
mga bisagra ng pinto,
pasamano, kisame at alulod,
bombilya sa palikuran
hanggang sa ilalim ng paminggalan.

Pagpasok ko sa 'yong silid
nakita kong hindi pa nasisinop ang iyong kama—
mariin pang nakahulma
ang bigat ng malaon mong pagkakahiga
at sa ibabaw ng iyong unan
nagkalat ang mga lagas na buhok.

Sa ibabaw ng tokador,
nakatulala ang hinubad mong pustiso
habang nakababad sa malabong tubig sa baso.

Sa nakaawang na aparador,
sabitan na lamang ng iyong mga damit ang naiwan
at isang maluwang na espasyo—
hindi na kailan man mapupunan.

Laman-tiyan

Hindi ang niluto mong pansit
ngayon na aking ika-25 kaarawan
ang dahilan ng aking pagkasamid,
kundi ang humahangos na balitang
pag-aasawa't pagsisilang
ng paborito kong pamangkin
at apo mong higit na bata sa akin.

Ikaw pa rin ang reyna ng kusina.
Gamay mo na ang timpla
ng bawat putaheng inihahain sa mesa
kaya may pagdiriwang man o wala,
ang bawat pinagsasaluhan ay di lamang
pampatibay ng mga buto,
kundi pampatalas din ng mga pandama.

Apat at puro babae kaming hatid mo sa pamilya.
Lahat ay pawang nagpapasalamat
sa mga lutuing tila pataba
sa pinagsisikapang bumuhaghag na lupa.

Ngunit mahirap pa ring makatiyak
na kaming lahat ay magiging puno na gaya mo—
nakatakda para mamunga.

Lumagok ako ng isang basong tubig
sa hangad na lumuwag ang aking lalamunan
at para makasali sa nasimulan ninyong usapan
tungkol sa malaki at lumalaki pa nating pamilya.

“Sino kaya ang susunod na magbibigay ng apo?”

Ngunit wala akong naidugtong
sa humahaba ninyong kuwentuhan,
kundi malalaking subo
at maririing pagnguya ng pansit
habang hinihimas ang tiyan
at hinihintay ang paglabas
ng isang malakas na dighay.

Isang Uri ng Pananalig

Isang senyal ng marubdob na pananalig
ang pagbibilang,
ipinaririnig man o nasa isip lamang.

Ilang ulit na itong pinatunayan
ng mga paslit sa loob ng simbahan.
Hindi sila tumititig sa mga santong walang imik
o sa paring may balitang ipinagsisigawan,
kundi sa mga lobong nauntog muna bago humalik
sa maagiw na kisameng di na matantiya ang gulang.
Pagbibilang din ang pinanghahawakan
ng mga tintero't tintera sa labas ng bahay-dalanginan.
Ilang kuwintas ng sampaguita, baso ng palamig,
tiket sa loterya, piraso ng kandila,
supot ng binusang mais
ang nabili't naiwan?

Sa tapat ng simbahan, may pribadong pagamutan
na nagkakanlong sa mga maysakit at nakatakdang magsilang.
Lahat sila ay iisa ang pinagkakaabalahan—
ang mga petsa sa kalendaryo.
Kailan nga ba sila gagaling o magluluwal?
Lahat ay umaasa't umaasam
sa kabila ng mga taning at babayaran.

Isang kilometro mula sa simbahan,
makikita ang aming tirahang
ilang ulit na hinagupit ng bagyo
kaya nagmistulang ginalis na ulo
ang aming bubungan
sa dami ng mga tapal at tagping
minarapat na magtagal.

Bawat isa sa pamilya'y naging saksi rin
at tagabilang
ng kung ilang pahid ng pintura,
dipa ng plywood at lawanit,
kilo ng graba at semento
at piraso ng dos por dos ang nagamit
para lamang manatiling buo
at nakatindig ang bahay—
gaano man kasikip at kaliit.

Sa loob ng isang munting silid,
naroroon ako't sinasalamín,
binibilang
ang dami ng mga ugat,
mga kalyo at nunal,
gatla sa noo at sugat
na nagsarang pilit.

Ilang daang kilometro
mula sa kinatatayuan ko,
may sumasabay sa aking pag-usal
ng mga numero, parang dasal—
isang beterano ng lumipas na digmaan.
may kulang sa sampung daliri para mabilang
ang nakuha niyang mala-abuloy na pensiyon—
barya-baryang ikabubuhay.

Paghupa

Ngayong parang binabagyo pa rin ang iyong budhi
gayong kanina pa tumila ang biglang-buhos na sandali,
hayaan mong ako ang magbukas ng bintana at magpatunay
na nasaid na ang kanina lamang ay umaapaw.

Anong paliwanag pa ang 'yong hinihingi
gayong kasimpayak ng paghahating-gabi
ang pangangailangang sumilong at silungan;
ang mga basang sisiw at ang pinakamalapit na bubungan?

May dapat ka pa bang ipaglimi
gayong kani-kaniyang bisig ang kapuwa natin pinili
sa halip na ang dati at ang nakasanayang
kumot, pangginaw, at balabal?

Sa pagsilip ng araw, magkakani-kaniya rin tayo ng uwi,
matutulog at pag nagtagal ay maisasantabi
ang gunita na minsan, kapuwa tayo nagpaulan,
na minsan kapuwa tayo,
na minsan

Sa Gilid ng Bangin

Lagi mang nasa bingit ang ating kaligtasan
at labis kung magbadya ang babagsakang lalim,
malulundag din natin ang ating kaganapan.

May hila ang graded na di matatakas.
May pagtulak ang hanging mahirap kaibigin.
Lagi mang nasa bingit ang ating kaligtasan.

Sa sandaling manghina ang mga kalamnan,
sabay tayong hihinga nang pagkalalim-lalim.
Malulundag din natin ang ating kaganapan.

Kapuwa natin tititigan ang dakong huhulugan.
Magkahawak-kamay na aasa sa bangin.
Lagi mang nasa bingit ang ating kaligtasan.

Sabay tayong aangat palayo sa tuntungan.
Magagawang tuklasin ang malalim na lihim.
Malulundag din natin ang ating kaganapan.

Kung mag-aalumpihit, tiyak na matitigilan.
Baka maabutan na ng pagtatakip-silim.
Lagi mang nasa bingit ang ating kaligtasan,
malulundag din natin ang ating kaganapan.

Iglap

Sa loob ng isang museo naisiwalat
ang tila kawalan ng pagitan
sa sumisipat
at sinisipat na larawan.

Palibhasa'y di kumukurap
ang mga matang nakatambad
sa nakapintang kabunyian
ng pusyaw at tingkad,
ng kinis at gaspang,
ng anino at sinag.

Walang salitang mabigkas
siyang nakatunghay
at ngayon pa lamang dumaranas
ng karangyaan—
samot-saring kulay,
ng nakabilad, ng iba-ibang tekstura,
ng nakatiwangwang.

Hanggang sa ibiniling ang ulo sa kanan.
Nilampasan ng tingin ang hangganang
kuwadro ang naghudyat.

Bagong larawan ang nalantad—
pader na hungkag, purong puti,
walang umbok o lubak,
walang kariktang maisasambulat,
walang karangalan.

Hindi na kailangang lisanin
ang de-*alpombrang* palapag.
Sa isang pagpaling lamang,
muling nadarama ang pagkalat.

Mga Sintomas

Matapos ang ilang subo
ng malabnaw na lugaw,
lagi nang nagbabara ang 'yong lalamunan
at isinusuka ang mga nanlalatang mumo
kasama ng mga laway.

Bibihira mo nang mapuno
ang maliit na takalan ng ihi,
at walang sangkapat na kilo
ang bigat ng gasang
magdamag na sumasalo sa 'yong dumi.

Limot mo na ang pakiramdam
ng nakalapat ang likod sa kama
dahil sa pag-upo na lamang nakakamtan
ang ginhawa sa dibdib
sa kabila ng walang patid na suporta
ng de-tangkeng hangin at tubig.

Dumarating pala talaga ang oras
na nagsasara ang lahat ng lagusan—
kahit na ang tubong nakalaan
para sa buntong-hininga.